

Список використаних джерел

1. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV, станом на 17.06.2018 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Про основні засади грошово-кредитної політики на 2016–2020 роки: Постанова Правління НБУ від 18.08.2015 року № 541. URL: zakon.rada.gov.ua/go/v0541500-15
3. Гроші та кредит: підруч. 6-те вид. перероб. і доп. / за заг. ред. М. І. Савлука. Київ: КНЕУ, 2011. 598 с.
4. Грошово-кредитна та фінансова статистика НБУ. Офіційний сайт Національного банку України (липень 2018 року) URL: <http://www.bank.gov.ua>
5. Запаранюк Т. В. Теоретичні засади визначення сутності грошово-кредитної політики у системі монетарного регулювання економіки // Вісник Тернопільського нац. екон ун-ту. 2013. № 12. С. 36–43.
6. Річний звіт 2017. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=71165707>
7. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/banks/nbu/refinance/>
8. Свеженцев О. О. Грошово-кредитна політика як елемент економічної безпеки держави: аналіз стратегії Національного Банку України // Регіональна, галузева та суб'єктна економіка України на шляху до євроінтеграції: тези доп. IX Міжнар. наук.-практ. конф. Харків: ХНУБА, 2017. Ч. I. С. 83–85.
9. Швайко М. Л. Особливості грошово-кредитної політики України в сучасних умовах // Соціальна економіка. 2016. № 1. С. 82–86. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/se_2016_1_12

*Корнієнко Тетяна Олександрівна,
викладач кафедри фінансів,
обліку та економічної безпеки,*

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ДІАГНОСТИКА ЙМОВІРНОСТІ НАСТАННЯ БАНКРУТСТВА ЯК ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах політичної й економічної нестабільності діяльність вітчизняних підприємств ускладнюється різними кризовими ситуаціями, наслідком яких може стати зниження рівня фінансово-економічної безпеки, неспроможність або банкрутство. Одним із ключових елементів оцінки та формування належного рівня фінансово-економічної безпеки є своєчасна діагностика ймовірності настання банкрутства підприємства, що дасть змогу виявити фактори, які позитивно чи негативно вплинули на кінцеві показники його

роботи, прийняти рішення про фінансову стійкість підприємства, а також визначити рівень його платоспроможності. Основним завданням діагностики банкрутства є вчасне виявлення стратегічних проблем підприємства, ідентифікація можливості фінансової кризи, аналіз причин, що її зумовлюють, та розробка антикризових заходів [1, с. 88; 2, с. 90]. Системи прогнозування банкрутства, розроблені іноземними і вітчизняними науковцями, включають в себе декілька ключових показників, які характеризують фінансовий стан підприємства. На їх основі, розраховується комплексний показник імовірності банкрутства [3].

Проведемо оцінку рівня фінансово-економічної безпеки підприємств за моделлю Z-рахунку Е. Альтмана (рис. 1, за даними [2]).

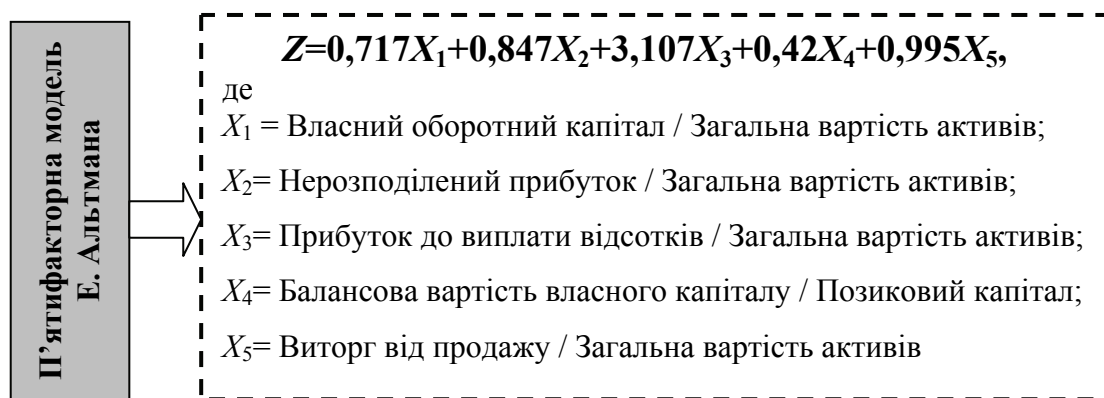

Рис. 1. Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Е. Альтмана *

Точність прогнозування банкрутства за цією моделлю в межах однорічного періоду досягає 95%, двох років – 83%. Якщо $Z < 1,23$, то це означає високу ймовірність банкрутства, тоді як значення $Z > 1,23$ свідчить про малу його ймовірність [1].

Результати розрахунків інтегрального показника Z-рахунку за 2012–2016 рр. для ряду вітчизняних підприємств наведено у табл. 1 (обчислено на основі даних річних фінансових звітів підприємств за 2012–2016 рр.). З табличних даних видно, що протягом усього періоду аналізу фінансово-економічної діяльності підприємств діагностувати незадовільний стан розвитку безпеки можна лише для ТОВ «Агровіт» (розрахункове значення Z-рахунку для якого дає підстави для висновку про ймовірність настання банкрутства) та для ТОВ АФ «Теуча», яке, перебуваючи у 2015 р. у зоні загрози банкрутства, за підсумками 2016 р. потрапило до зони підприємств, які є фінансово стійкими. Решта підприємств протягом 2012–2016 рр. працювали в умовах відсутності загрози банкрутства. На зниження значення інтегрального показника вплинуло, перш за все, суттєве зменшення прибутку до оподаткування, оскільки відношення цього показника до активів має найбільшу вагу (3,107) в моделі Альтмана [4].

**Діагностика ймовірності банкрутства вітчизняних підприємств
за моделлю Альтмана***

Підприємство	2012 р.	2013р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	Середнє значення
1. ФГ АФ «Базис»	4,340	4,752	3,149	3,163	6,740	4,429
2. ТОВ «Агроплант»	5,939	4,627	1,713	4,493	4,942	4,343
3. ТОВ «Уманьхімагро»	6,248	8,560	12,341	5,079	4,922	7,43
4. ТОВ «Берестівець»	42,077	4,046	43,643	66,642	15,518	34,385
5. ТОВ «Новий Світ-Агро»	5,423	6,929	5,425	6,565	15,938	8,056
6. ДП АФ «БАЙС АГРО»	3,650	3,175	2,928	2,447	3,566	3,153
7. ТОВ АФ «Текуча»	6,763	3,403	11,297	0,519	3,914	5,179
8. КСП «Родниківка»	2,903	3,152	3,811	7,343	7,350	4,912
9. ТОВ «Агровіт»	0,829	-1,182	2,198	-1,431	2,172	0,517
10. ТОВ «АГРАРІЙ СВПП»	2,921	5,814	2,170	2,208	3,216	3,266

Критичне значення Z-рахунку необхідно сприймати лише як сигнал можливої фінансової небезпеки, після отримання якого потрібно терміново проводити поглиблений аналіз причин незадовільного фінансового стану й розробляти заходи щодо їх усунення.

При використанні моделі діагностики банкрутства вітчизняних підприємств було виявлено ряд недоліків (рис. 2, власна розробка автора).

Доцільно зазначити, що фінансові показники та інтегральні індикатори ймовірності банкрутства є лише наслідками перебування вітчизняних підприємств у зоні нестійкого фінансового стану. Тому важливим, на наш погляд, є визначення внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на стійкість діяльності суб'єктів господарювання.

До зовнішніх факторів впливу слід віднести політичну нестабільність у країні, погіршення соціально-економічної ситуації, недосконалість законодавчої системи, непередбаченість природних катаклізмів з тяжкими економічними наслідками, відсутність у країні дієвого інституту банкрутства. До внутрішніх факторів впливу відносимо значні прорахунки в організації праці, неефективність використання інструментарію управління підприємствами, несвоєчасну реакцію на зміни в ринковому середовищі, збільшення різних видів заборгованості, недосконалу систему стратегічного планування і розвитку підприємств, нерегулярність і недостатність застосування в підприємствах доступних засобів діагностики ймовірності настання банкрутства [5].

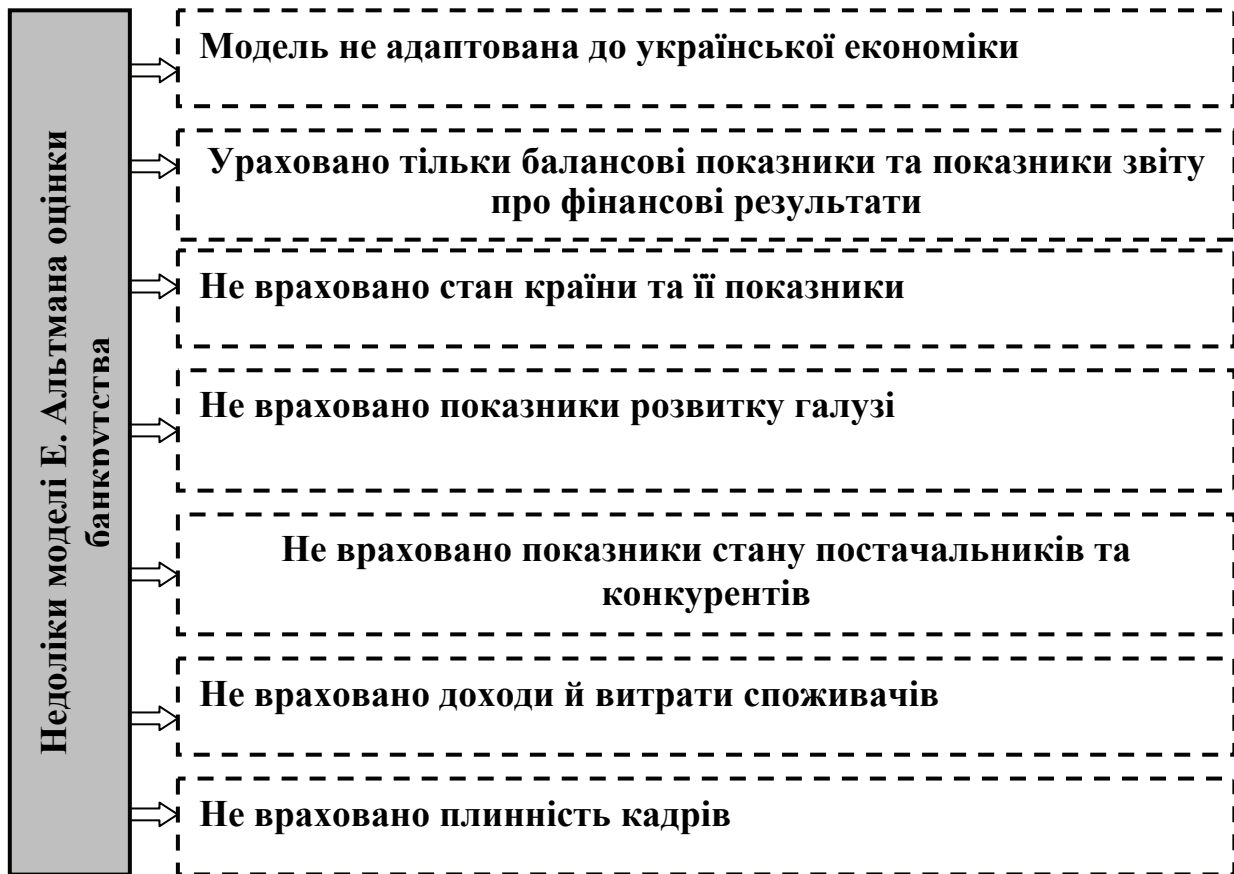

Рис. 2. Недоліки моделі Е. Альтмана діагностики банкрутства вітчизняних підприємств

З урахуванням постійного впливу внутрішніх та зовнішніх факторів на рівень фінансово-економічної безпеки та на ймовірність неплатоспроможності суб'єктів господарювання, рекомендуємо здійснювати комплексне оцінювання рівня фінансово-економічної безпеки із використанням не лише фінансових показників, а й техніко-технологічних, кадрових, інформаційних та показників майнового стану підприємств.

Список використаних джерел

1. Глушук О. М. Зарубіжні методи аналізу ймовірності банкрутства неплатоспроможного підприємства // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. № 21. С. 87–95.
2. Рзаєва Т. Г., Стасюк І. В. Порівняльна характеристика вітчизняної і зарубіжної методик визначення ймовірності банкрутства підприємства // Вісник Хмельницького національного університету. 2010. № 4. С. 89–93.
3. Пашнюк Л. О. Економічна безпека підприємства: сутність, складові та чинники забезпечення // Інвестиції: практика та досвід. 2012. № 22. С. 48–50.
4. Корнієнко Т. О. Стратегічне управління фінансово-економічною безпекою підприємства // Розвиток національної економіки на інноваційній основі: тенденції та перспектив: кол. монографія / за ред. П. Ю. Курмаєва, М. А. Слатвінського. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. С. 86–90.

5. Пономаренко Т. В. Прогнозування імовірності банкрутства в контексті оцінювання економічної стійкості підприємства // Економічний аналіз. 2016. № 2. С. 160–168.

*Кравцова Анастасія Ігорівна,
магістрант,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»;
Науковий керівник:
Артем'єва Інга Олександрівна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування;
Національна академія статистики, обліку та аудиту*

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СПОЖИВЧОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Споживче кредитування як один із видів банківського кредиту займає важливе місце в соціально-економічному розвитку країни, відіграє суттєву роль в задоволенні потреб та підвищенні життєвого рівня населення. Шляхом споживчого кредитування фізичні особи мають можливість реалізувати свої бажання щодо забезпечення потреб, на які в певний момент мають недостатньо коштів, а банківські установи при наданні споживчих кредитів отримують економічну вигоду. Макроекономічна роль споживчого кредитування полягає в стимулюванні платоспроможного попиту населення на товари народного споживання та послуги, що, своєю чергою, стимулює зростання обсягів їх виробництва.

Проблемам споживчого кредитування населення науковцями приділена належна увага. Значний внесок у дослідження споживчого кредитування зробили Н. Бондаренко, В. Вовк, О. Вовчак, В. Міщенко, А. Мороз, М. Олексієнко, М. Савлук та ін. Ними проведена значна робота щодо дослідження теоретико-методичних аспектів споживчого кредитування. Проте залишаються невирішеними питання своєчасного та повного інформаційного забезпечення населення щодо споживчого кредитування, спрощення технології надання споживчих кредитів та підвищення їх якості.

Споживче кредитування є найбільш поширеним у світі видом банківського кредитування, за рахунок чого забезпечуються грошовими коштами споживчі потреби населення. На сьогодні не існує єдиного наукового підходу до визначення поняття «споживчий кредит».

М. Туган-Барановський вказував, що споживчий кредит слугує споживчим потребам особи, яка кредитується [1, с. 306]. Сучасні економісти дають схоже визначення. На думку А. Мороза та М. Савлука, споживчим є кредит, який спрямований на задоволення особистих потреб людей, тобто обслуговує сферу особистого споживання [2, с. 113]. Вони акцентують, що споживчі кредити надаються фізичним особам - громадянам України тільки в національній валюті